

Modalități de traducere a termenilor de specialitate și eventualele erori comise la traducerea acestora

A. Școlnic

Prezentul articol abordează aspectul traducerii termenilor tehnici, atragând atenția asupra unor erori comise de către studenți în cadrul orelor practice de limbă germană.

Obiectivul de bază la traducerea literaturii tehnico-științifice este de a reda cât mai adecvat conținutul unui text dintr-o limbă străină în limba maternă sau invers. Transpunerea dintr-o limbă în alta a unui text este un proces complex și presupune redarea fidelă a sensului încifrat în text.

Îmbinarea de cuvinte este o metodă caracteristică și productivă de formare a expresiilor în limba germană [1;28]. Astfel, structurile de tipul substantiv + substantiv, substantiv + adjectiv au o frecvență mai mare în limba germană decât în limba română, unde sunt utilizate alte mijloace lexicale sau sintactice:

substantiv + substantiv

der Brotbäcker – brutar

das Brot (pâine) + der Bäcker (brutar)

die Weintraube – strugure

der Wein (vin) + die Traube (strugure)

substantiv + adjectiv

das Weissbrot – pâine albă

weiss (alb) + das Brot (pâine)

die Festantenne – antenă rigidă

fest (rigid) + die Antenne (antenă)

La traducerea substantivelor compuse din limba germană în limba română se operează cu același număr de elemente :

das Schweineschmalz - grăsimă de porc;

der Schwein – porc;

das Schmalz – grăsimă;

die Fleischbearbeitung – prelucrarea cărnii;

das Fleisch - carne;

die Bearbeitung – prelucrare.

Nevoia dicționarului la traducerea literaturii tehnico-științifice se face simțită [2;61]. Se recomandă, așadar, folosirea dicționarului general german-român sau a dicționarului special terminologic. Frecvente sunt cazurile când traducerea termenilor compuși nu poate fi găsită nici în dicționarele generale, nici în cele terminologice [1;34]. În aceste situații se operează traducerea substantivelor compuse în baza propriei experiențe de cunoaștere a limbii generale:

der Gärvorgang – decurgerea fermentării

das Gären – fermentare

der Vorgang - decurgere

die Konservenherstellung – fabricarea conservelor

die Konserve – conservă

die Herstellung – fabricare, producere.

Să ne referim, în cele ce urmează, la unele aspecte de traducere a îmbinărilor de cuvinte, unde există dificultatea identificării cuvântului de baza și a determinativelor.

În exemplele de mai jos, substantivul compus în limba germană se traduce, în limba română, prin substantiv + determinativ și nu printr-o îmbinare de cuvinte sau printr-un alt cuvânt compus [3; 23]:

die Hausecke - colțul casei

das Eckhaus - casa din colț

der Arbeitsplan - plan de lucru

die Planarbeit - lucru conform planului.

1. *Wegen des Erdbebens ist **die Hausecke** zerstört, man muss sie wiederaufbauen.*

*Din cauza cutremurului de pământ a fost dărâmat **colțul casei**, trebuie sa-l reconstruim.*

2. *Meine Eltern wohnen im **Eckhaus** der Strasse.*

*Părinții mei locuiesc în **casa din colțul** străzii.*

Deseori atenția studentului se îndreaptă spre forma morfo - sintactică a cuvintelor [4;29]. În acest caz el încearcă, fara a consulta dictionarul, sa traducă elementele unei structuri în mod separat, acest fapt constituind o eroare:

die Grundlage – situație de bază (traducere incorectă),
bază, temelie (traducere corectă);

der Schwerpunkt – punct greu (traducere incorectă),
punct culminant (traducere corectă).

Die Ausdauer eines Hauses hängt vom Aufbau der Grundlage.

Rezistența unei case depinde de construcția temeliei.

În exemplul de mai jos substantivul compus se traduce în limba româna printr-un substantiv simplu. Deseori studenții, bazându-se pe cunoașterea separată a elementelor, comit greșeli la traducerea acestora:

Der Sauerstoff – oxigen (traducere corectă);

Sauer – acru; der Stoff – materie, substanță (traducere incorectă);

das Sendegerät – transmițător (traducere corectă);

senden – a transmite; das Gerät – utilaj (traducere incorectă);

die Ausgleichvorrichtung - compensator (traducere corectă);

ausgleichen – a nivela, a compresa;

die Vorrichtung – instrument, adaptare (traducere incorectă).

În unele cazuri traducerea elementelor în mod separat nu constituie o eroare [2;63], atâta doar că structura substantivului compus este reprezentată de diferite părți de vorbire, cum ar fi:

Substantiv + Substantiv:

der Weinbauer – Viticultor

der Wein + der Bauer

Adjectiv + Substantiv:

das Weissbrot – Pâine albă

weiss + das Brot

Adverb + Substantiv:

die Ausserantenne – Antena exterioară

ausser + die Antenne.

La formarea termenilor compuși se folosesc nume proprii, în ortografia căroră, este uneori prezentă cratima [4;31]. La traducere însă, componentele structurii se scriu separat:

der Madiera – Wein – vin Madeira

der Abbe-Beleuchtungsapparat - Aparat de luminare Abbe

der Geigerzähler - contor Geiger .

În procesul studierii limbii germane într-o instituție tehnică, unde limba modernă nu este disciplină de bază, este imposibil de a însuși numărul enorm de termeni compuși, prezenți în literatura tehnico- științifică. Scopul principal al cadrului didactic constă în a prezenta studenților mijloace de traducere corectă a acestora, explicându-le semantismul și funcțiile lor sintactice. În studiul nostru ne-am referit, în particular, la substantive, acestea fiind majoritare în vocabularul de specialitate.

Bibliografie:

1. Ю.В. Кузьмин, *Вопросы терминологии в практике и теории перевода научно - технической литературы*, Владивосток ,1975.
2. К.А. Левковская, *Словообразование в современной немецкой терминологии*, М. 1960.
3. В.Н. Комиссаров, *Вопросы теории перевода в зарубежной лингвистике*, М. 1986, p.23.
4. Н. Schulz, *Übersetzung der technischen Terminis*, Hueber Verlag, 1994.